

rîncedul, ambiguitatea, chiar și calofilia (și s-ar mai putea adăuga altele) se poartă, uneori, chiar înainte de a fi fost văzut spectacolul și de a fi fost precizată cronica respectivă. Dar acestea sînt cazuri mai rare. Nu putem reproșa cronicarilor, în general, ceea ce nu constituie o regulă, ci, din fericire, o excepție. Personal, consider că datorăm mult cronicarului de teatru, care, cu aceste excepții, rămîne un oaspete dorit, al nostru.

Critica de teatru, în schimb, mi se pare mai săracă. Atît prin numărul de cărți apărute (multe dintre ele fiind doar o culegere sau o selecție de cronici), cît și prin profunzimea, importanța, anvergura și diversitatea tematicii abordate. Și aici există excepții. De data aceasta, pozitive. Dar, dacă excludem anurile sau studiile apărute cu ocazia unui bilanț, a unei aniversări, a unei comemorări etc., dacă excludem mesele rotunde pe teme de specialitate, anchetele, cele cîteva monografii dedicate unor personalități sau instituții, paginile care pot forma obiectul criticii de teatru, din unele istorii literare, istorii ale teatrului sau din istorie, pur și simplu, dacă excludem cîteva cursuri universitare, ce mai rămîne? Cam puțin despre și pentru un teatru românesc, viu, dinamic, interesant, tradițional și înnoitor, un teatru posesor al unei bogate înzestrări originale, a numeroase realizări și personalități de prestigiu, beneficiind, în cele mai multe cazuri, de o largă audiență la public. Mi se pare că, încă, la ora actuală, teatrul românesc datorează mai mult, în materie de critică teatrală, profesorilor, scriitorilor, criticilor literari, decît criticilor de specialitate.

cesul intr-un rol, în confruntarea cu publicul, el nu poate fi gustat de interpret pe deplin dacă cuvîntul criticului nu-l consemnează; oricite cronici favorabile ai avea la un spectacol, e de ajuns una singură „proastă“, care să-ți revină obsesiv în minte, să te neliniștească. să-ți frîngă aripile delicate și efemere ale succesului.

Asta nu înseamnă că actorul vrea să fie „tămliat“. În însăși alegerea profesiei noastre, în disciplina ei intimă, întră antrenamentul zilnic, cu opiniile atît de diverse ale colegilor, prietenilor, spectatorilor, despre spectacol în ansamblu și despre realizarea rolului, mic sau mare, în particular. Ceea ce așteptăm cu emoție, de fiecare dată, de la acest „arbitru“, criticul, în jocul plin de fantezie al scenei, în lumina înșelătoare a rampei, sînt obiectivitatea și justetea cuvintelor sale, profunzimea analizei spectacolului și jocului, sprîjinul, pentru etapa următoare, în definitivarea actului creator, pentru că cronica își pune „pecetea“ ei la primele reprezentații, iar spectacolul de-abia se pregătește pentru lunga călătorie a succesului sau insuccesului!

De aceea, mi s-a părut bizar faptul că spectacole care se joacă cu mare succes, ani în șir, nu sînt revăzute, măcar din interes documentar, de vreun cronicar dornic să descopere „cheia succesului“, după care sîntem predestinați să umblăm.

Îmi amintesc de unele spectacole care, la început, erau lipsite de ritm, de scînteie, și care și-au pus în evidență calitățile după primele 10—15 reprezentații, de rodaj la public. Spectacole pe care critica le însemnase cu fierul roșu al eșecului, dar care, cu timpul, au făcut proba viabilității lor, a concepției regizorale și interpretative.

Atîtea fraze frumoase, la succesul unei piese originale, pentru autorul-debutant, și nici o vorbă despre munca migăloasă și modestă, de „cioplotor în piatra cuvîntului“, a actorului.

Mi-ar face plăcere să văd consemnată în cronici și o apreciere critică asupra auditoriului, a modului în care acesta percepe actul scenic; cu autoritatea ei, cred că judecata critică ne-ar putea ajuta să educăm și mai bine publicul. De ce o consemnare aparte doar pentru programul de sală, și nu o analiză a tuturor elementelor, de la intrarea în sală și pînă la plecare, care, toate, concură la atmosfera creatoare a actului de cultură?

Am admirat dragostea atentă a constructorilor de viori pentru limpezimea sunetului, am văzut acordori de pian, cu instrumente de ceasornicari, îndreptînd sunetele false ale instrumentelor; cu ce aparate de precizie trebuie să fie înzestrați criticii dramatici, dacă au la dispoziție „instrumentul cel mai delicat din lume, care poate fi distrus doar cu cîteva cuvinte“?

VALENTIN PLĂTĂREANU

Cu
dragostea
atentă
a constructorilor
de viori...

„Cel mai delicat instrument din lume este actorul. Il poți distruge cu cîteva cuvinte“ — sînt gîndurile lui Charles Chaplin, pe care Radu Beligan le-a ridicat la rang de „motto“, în cartea sa dedicată scenei și actorului. Nimic mai adevărat. Oricît de mare ar fi suc-